

PRIM' AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

ONOR. IMHALLEF MARK SIMIANA, LL.D

Rikors Ġuramentat Numru 692/2013 MS

Nazzareno Abela u Grace Abela

Vs.

- 1. All Invest Co. Limited**
- 2. Wallace Falzon**

Illum, 15 t'April, 2024

Kawza Numru: 4

Il-Qorti,

1. Rat ir-rikors ġuramentat preżentat mill-atturi fis-17 ta' Lulju, 2013, li permezz tiegħu, wara li huma ppremettew hekk:

Illi r-rikorrenti kienu sidien ta' vettura tat-trasport pubblika ossija xarabank u bir-riforma adoperata mill-Gvern ta' Malta, l-imsemmija xarabank giet trasferita lill-awtorita

kompetenti u għal liema r-rikorrenti inghataw kumpens finanzjarju;

Illi bil-għan li dana l-kumpens finanzjarju irendilhom entorjtu, r-rikorrenti avvicinaw lill-intimati sabiex jinghataw parir kif l-aħjar li jinvestu dawn il-flejjes bil-għan li jkollhom entorjtu minn l-istess;

Illi r-rikorrenti ittrasferew ammont ta' flus lill-intimati sabiex dawn jigu investiti fi strumenti finanzjarji skond il-parir tal-istess intimati;

Illi parti minn il-fondi hekk trasferiti lill-intimati kien hemm is-somma ta' tletin elf Ewro (€30,000);

Illi fuq parir tal-intimati dina s-somma ta' tletin elf Ewro (€30,000) giet investita mill-istess intimati f'bonds mahruġa minn SNS Bank NV fl-Olanda. (ISIN No. XS0552743048);

Illi r-rikorrenti certament li ma ghandhom ebda esperjenza f'investimenti finanzjarji, kemm dawk mhux kumplessi u dawk kumplessi, tant illi qatt ma kellhom xi forma ta' investment simili;

Illi r-rikorrenti wisq anqas jifmhu f'xiex jikkonsistu investimenti finanzjarji u r-riskji li jgibu magħhom;

Illi fit-tranzazzjonijiet bejn l-intimati u r-rikorrenti, l-istess intimati naqsu milli josservaw il-Ligi u r-regolamenti applikabbli għas-servizzi ta' investment u kif ukoll tal-Standard License Conditions imposti fuq l-istess intimati, izda nonostante l-intimati inducew lir-rikorrenti sabiex jinvestu flushom fi strumenti finanzjarji li dwarhom r-rikorrenti ma jifmhu xejn u wisq anqas kienu konsapevoli tar-riskji abbiniati mal-istess, inkluz tat-telf tal-kapital investit;

Illi li kieku r-rikorrenti kienu konsapevoli li hemm riskju li jitilfu l-kapital minnhom investit certament li ma kienux ser jissograw li jitilfu dak kollu li hadmu għalih tul hajjithom;

Illi effettivament fix-xahar ta' Mejju tas-sena korrenti l-intimat Wallace Falzon iddepozita ittra fir-residenza tar-rikorrenti li permezz tagħha l-istess rikorrenti gew infurmati illi l-kapital fis-somma ta' €30,000 (tletin elf Ewro) investiti kif fuq inghad intilfu;

Illi minn stharrig li sar mir-rikorrenti irrizulta li dan it-telf kien avvera ruħ fix-xahar ta' Frar tas-sena korrenti b'liema fatt l-intimati kienu konsapevoli izda naqsu milli javzaw lir-

rikorrenti u / jew jieħdu dawk il-mizuri necessarji u opportuni sabiex jikkawtelaw l-interessi tar- rikorrenti;

Illi għalhekk b'konsegwenza tal-agir tal-intimati, r-rikorrenti sofrew telf fis-somma ta' tletin elf Ewro (€30,000) għal liema telf huma unikament responsabbli l-intimati b'konsegwenza tan- negligenza, inadempjenza fl-obbligi tagħhom u nuqqas ta' osservanza tal-Ligi da parti tagħhom.

Illi inoltre b'konsegwenza tal-agir tal-intimati, r-rikorrenti sofrew danni, konsistenti f'imghax percepibbli fuq is-somma ta' tletin elf Ewro (€30,000) li għalihom huma ukoll responsabbli l- intimati;

Illi għalkemm interpellati permezz ta' ittra uffiċjali datat 6 ta' Gunju 2013 l-intimati baqghu inadempjenti;

Illi għalhekk kellha issir dina l-kawza;

komplew billi talbu lil din il-qorti, prevja kull dikjarazzjoni necessarja u opportuna:

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi r-rikorrenti jikkwalifikaw bhala "retail clients" skond il-Ligi u r-regolamenti vigenti u għalhekk hija mogħtija lilhom il-protezzjoni shiha tal-Ligi;
2. Tiddikjara u tiddeciedi illi l-intimati, jew min minnhom, fit-tranzazzjonijiet magħmula mar-rikorrenti kienu inadempjenti fl-obbligi tagħhom skond il-Ligi u r-regolamenti vigenti u kif ukoll tal-Standard License Conditions imposti fuq l-istess intimati;
3. Tiddikjara u tiddeciedi illi l-intimati inducew lir-rikorrenti sabiex jinvestu flushom fi strumenti finanzjarji li dwarhom r-rikorrenti ma jifmhu xejn u wisq anqas kienu konsapevoli tar-riskji abbiniati mal-istess, inkluz tat-telf tal-kapital investit;
4. Tiddikjara u tiddeciedi illi b'konsegwenza tal-agir tal-intimati, r-rikorrenti sofrew telf fis-somma ta' tletin elf Ewro (€30,000) għal liema telf huma unikament responsabbli l- intimati b'konsegwenza tan-negligenza, inadempjenza fl-obbligi tagħhom u nuqqas ta' osservanza tal-Ligi da parti tagħhom.
5. Tikkundanna lill-intimati jew min minnhom sabiex jirrifondu lir-rikorrenti is-somma ta' tletin elf Ewro (€30,000) rappreżentanti l-ammont trasferit lill-intimati sabiex jigu investiti fi strumenti finanzjarji;

6. Tiddikjara u tiddeċiedi li l-intimati jew min minnhom ikkawżaw danni lir-rikorrenti b'konsegwenza tan-negligenza, inadempjenza fl-obbligi taghhom u nuqqas ta' osservanza tal-Ligi da parti taghhom.
7. Tiddikjara u tiddeċiedi li l-intimati jew min minnhom huma unikament responsabbli għad-danni sofferti mir-rikorrenti;
8. Tillikwida d-danni sofferti mir-rikorrenti okkorrendo bin-nomina ta' periti nominandi;
9. Tikkundanna lill-intimati jew min minnhom sabiex iħallsu lir-rikorrenti d-danni hekk likwidati;

Bl-ispejjeż kontra l-intimati li huma minn issa ngunti in subizzjoni.

2. Rat ir-risposta ġuramentata preżentata mill-konvenuti fit-23 t'Awwissu 2013¹, li permezz tagħha huma wieġbu hekk:

Il-Fatti

1. Illi fl-ewwel lok l-intimat Wallace Falzon ma ghandu l-ebda relazzjoni guridika mal-atturi u ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju peress illi mhuwiex il-legittimu kontradittur f'din il-kawza;
2. Illi l-intimati ma ghandhomx xi jghidu dwar il-fatti indikati fl-ewwel paragrafu tad-dikjarazzjoni tal-atturi, ossia li l-atturi inghataw kumpens finanzjarju ghat-trasferiment ta' xarabank lil awtorita' governattiva ;
3. Illi ghal kull buon fini u minghajr pregudizzju għall-ecezzjonijiet tagħha s-socjeta intimata mhux qed tikkontesta illi hija kklassifikat lill-atturi bhala "*retail clients*";
4. Illi fir-rigward tat-tieni u t-tielet paragrafu tad-dikjarazzjoni tal-atturi, l-intimati jirrespingu l-allegazzjoni illi s-socjeta intimata giet avvicinata mill-atturi sabiex taghtihom parir dwar l-investimenti taghhom; L-intimati jaffer maw illi l-atturi avvicinaw lis-socjeta intimata sabiex jagħmlu xi investment/i tramite is-servizzi tagħha ghax-xiri ta' investimenti (twassil, trasmissjoni u esekuzzjoni ta' ordnijiet ghax-xiri u bejgh ta' strumenti ta' l-investment)

---

¹ Ara folio 9.

bhala intermedjarja licenzjata taht l-Att Dwar is-Servizzi tal-Investment (Kap. 370 tal-Ligijiet ta' Malta) u s-servizz offrut lilhom mis-socjeta intimata kien wiehed limitat ghall-esekuzzjoni ta' ordnijiet ghax-xiri ta' strumenti tal-investment kif jirrizulta mill-*Client Confidential Fact Find*² li kopja tieghu hija annessa u mmarkata bhala Dok. AI 1, mill-*File Note*³ li kopja tieghu hija annessa u mmarkata bhala Dok. AI 2 u kif ser jirrizulta ulterjorment fil-kors tal-kawza; illi fil-fatt l-intimati ma taw l-ebda parir dwar l-investimenti in kwistjoni lill-atturi;

5. Illi fir-rigward tat-tielet paragrafu tad-dikjarazzjoni tal-atturi jigi rilevat ukoll illi l-atturi ma ttrasferew l-ebda ammont ta' flus lill-intimati sabiex dawn jigu investiti fi strumenti finanzjarji skont il-parir tal-intimati izda fl-Lulju tas-sena 2011 l-atturi xtraw zewg strumenti tal-investment mahruga minn Lloyds TSB Bank plc ("Lloyds") u SNS Bank NV ("SNS") rispettivament tramite is-servizzi tas-socjeta intimata kif diga spjegat u kif ser ikompli jigi spjegat f'din ir-risposta;
6. Illi Lloyds huwa bank Ingliz regolat mill-awtoritajiet kompetenti fir-Renju Unit filwaqt illi SNS huwa bank Olandiz regolat mill-awtoritajiet kompetenti fl-Olanda filwaqt illi l-*bonds* mahruga minnhom huma regolati skont id-disposizzjonijiet applikabbli tal-Ligi Ewropeja; illi fiz-zmien in kwistjoni l-SNS kien ukoll r-raba' l-akbar grupp bankarju fl-Olanda ; Fiz-zmien li fih saru l-investimenti in kwistjoni kemm il-Lloyds kif ukoll l-SNS kienu kklassifikati bhala "*investment grade*" mir-Rating Agencies principali kif ser jigi ppruvat ulterjorment fil-kors ta' din il-kawza ;
7. Illi qabel ma nxtara l-investment mertu ta' din il-kawza mill-atturi fl-Lulju 2011, s-socjeta intimata kienet offriet diversi prodotti lill-atturi fuq talba taghhom stess ; illi fost il-prodotti offruti kien hemm ukoll *Single Premium Policy* mahruga mill-MSV Life p.l.c.; Illi wara li r-rapprezentant tas-socjeta intimata kien ipprovda lill-atturi bl-informazzjoni rilevanti dwar il-prodotti in kwistjoni u s-servizz tas-socjeta intimata, l-atturi liberament u minn jeddhom ghazlu illi jinvest l-ammont nett ta' €30,000 f' *bonds* mahruga minn Lloyds u l-ammont nett ta' €27,828 f' *bonds* mahruga mill-SNS kif jirrizulta mill-*Purchase*

---

² Ara pag. 1: "*Execution Only / Promotion and Selling*".

³ Ara pag. 2: "*Basis of Transaction, Promotion and Selling: I/We confirm that I/we have been provided with a range of opportunities, in addition to an explanation of the full features of the products and service/s including all risk disclosures and associated costs. I/We further confirm that no investment advice was given to me/us and that I/we have been informed that should I/we require investment advice we will be referred to an authorised advisor*".

Contract Note relattiv li kopja taghha hija annessa u mmarkata bhala Dok. AI 3; illi l-*bonds* tal-ahhar kellhom valur nominali ta' €30,000 u ghalhekk inxtraw mill-atturi bi skont; Illi ghalhekk b'referenza ghar-raba u l-hames paragrafu tad-dikjarazzjoni taghhom, l-atturi lanqas ma huma korretti meta jiddikjaraw illi huma investew €30,000 fil-*bonds* tal-SNS ;

8. Illi s-socjeta intimata zzid tghid ukoll illi r-rikorrenti investew fil-*bonds* tal-Lloyds 6.5% u tal-SNS 6.625% xjentement peress illi xtaqu jakkwistaw investimenti illi joffru dhul oghla mis-*Single Premium Policy* tal-MSV Life (circa 3% fis-sena) li kien ukoll offrut lilhom mis-socjeta intimata kif inghad;
9. Illi fir-rigward tal-paragrafu sitta tad-dikjarazzjoni tal-atturi huwa manifestament inveritier dak li qed jiddikjaraw l-atturi taht gurament fis-sens illi huma "*ma ghandhom ebda esperjenza f'investimenti finanzjarji ... tant illi qatt ma kellhom xi forma ta' investment simili*"; illi kif jirrizulta mill-*Client Confidential Fact Find* (Dok. AI 1) u kif ser jirrizulta ulterjorment fil-kors tal-kawza l-investment illi r-rikorrenti kienu ghamlu precedentement fil-Bank of Valletta p.l.c. ("BOV") u dak li ghamlu fil-Lloyds fl-istess zmien li investew fl-SNS kienu simili ghall-investment fil-*bonds* tal-SNS mertu ta' din il-kawza; Illi l-ebda wiehed minn dawn l-investimenti ma kien investment kumpless ossia "*complex*" ghall-fini tal-Investment Services Rules applikabbli ;
10. Illi ghalhekk fir-rigward tal-paragrafu sebgħa tad-dikjarazzjoni tal-atturi lanqas ma huwa minnu li l-atturi ma kienux jafu f'xiex kienu jikkonsistu l-investimenti illi ghamlu u x'riskju hemm assocjat maghhom ;
11. Illi fir-rigward tat-tminn paragrafu tad-dikjarazzjoni tal-atturi l-intimati jafferu illi l-atturi investew liberament u minn jeddom u mhuwiex minnu illi huma gew indotti jaghmlu xi investment li ma kienux jafu x'inhu jew x'riskji hemm abbinati mieghu ; illi inoltre fil-mument li l-atturi xtraw l-*bonds* mertu ta' din il-kawza dan l-investment kellu il-premessi necessarji biex fil-fehma tas-socjeta intimata jkun idoneju ossia *appropriate* għall-atturi, tenut kont sia tal-informazzjoni li s-socjeta intimata kellha dwar dan l-investment kif ukoll tal-informazzjoni li kellha dwar l-atturi fiz-zmien in kwistjoni, inkluz fost affarijiet ohra l-propjeta immobiljari li kienet tappartejni lilhom b'valur nett ta' circa €500,000 u s-sommom kapitali in eccess ta' €70,000 li l-atturi kellhom imfaddlin (apparti l-flus li investew fil-BOV, fil-Lloyds u fl-SNS kif inghad) u l-

esperjenza li l-atturi kellhom f'investimenti simili primarjament fil-*bonds* tal-BOV li kienu akkwistati mill-atturi precedentement u indipendentement mis-socjeta intimata kif jirrizulta mill-*Client Confidential Fact Find* (Dok. AI 1) u kif ser jirrizulta ulterjorment fil-kors tal-kawza;

12. Illi assolutament mhuwiex minnu illi l-intimati naqsu milli josservaw il-ligi, r-regolamenti ghas-servizzi tal-investment u l-Istandard Licence Conditions applikabbli ghalihom kif qed jallegaw l-atturi fit-tminn paragrafu tad-dikjarazzjoni taghhom (minghajr ma lanqas biss jindikaw liema huma dawk id-disposizzjonijiet tal-ligi, regolamenti u standard licence conditions li qed jirreferu ghalihom – u dwar dan l-intimati jirrizervaw illi jesponu ulterjorment fil-kaz li l-atturi jispjegaw b'mod car liema huma dawk id-disposizzjonijiet tal-ligi, regolamenti u standard licence conditions); illi ghall-kuntrarju s-socjeta intimata tafferma illi osservat il-proceduri u r-regoli applikabbli ghas-servizz tal-investment minnha pprovdut lill-atturi fedelment u in *bona fede* kif ser jigi ppruvat ulterjorment fil-kors tal-kawza;
13. Illi fir-rigward tad-disa' paragrafu tad-dikjarazzjoni tal-atturi jigi rilevat illi kuntrarjament ghal dak allegat l-atturi kellhom diga esperjenza ta' investimenti simili, primarjament fil-*bonds* tal-BOV ; illi inoltre qabel ma akkwistaw l-investment mertu ta' din il-kawza l-atturi ikkonfermaw, fost affarijiet ohra, illi kienu jafu li l-valur tal-investimenti u d-dhul relativ jista' jvarja u li jista' jaghti l-kaz illi huma ma jirkuprawx lura s-somma investita minnhom ("*I/we confirm ... that the value of investments and the income dervied therefrom can fluctuate, and that we may not receive the amount originally invested*"⁴);
14. Illi inoltre skont l-informazzjoni li l-atturi taw lis-socjeta intimata⁵ fl-ebda mument ma kienu qed jissograw li jutilfu dak kollu li faddlu tul hajjithom kif qed jigi allegat minnhom peress illi l-assi taghhom kienu ben diversifikati bejn proprjeta' immobbli, flus depozitati l-bank u diversi *corporate bonds* ;
15. Illi assolutament mhuwiex minnu illi l-intimat Wallace Falzon iddepozita xi ittra fir-residenza tal-atturi kif qed jallegaw l-atturi fl-ghaxar paragrafu tad-dikjarazzjoni taghhom; illi din l-allegazzjoni hija kompletament

---

⁴ Ara Dok. AI 2, pag. 4, "Client Declarations".

⁵ Ara Dok. AI 1, pag. 4, "Section 4 – Assets & Liabilities".

inveritiera u inoltre l-intimat Wallace Falzon proprio qatt ma kellu x'jaqsam mal-atturi ;

16. Illi b'referenza ghall-hdax il-paragrafu tad-dikjarazzjoni tal-atturi, s-socjeta intimata tirrespingi l-allegazzjoni illi hija naqset milli tinforma lill-atturi b'dak li gara fir-rigward tal-SNS ; illi s-socjeta intimata ikkomunikat mal-atturi in *bona fede* u ma naqqset fl-ebda obligu fil-konfront taghhom; illi sfortunatament, kif inhu ormai notorju, l-Gvern Olandiz espropria il-bonds *de quo* fl-SNS minhabba diffikultajiet finanzjarji li sabet ruhha fihom l-SNS fl-2013 u dwar dan ghad hemm proceduri legali ghaddejjin fl-Olanda peress illi qed jigi ritenut illi din id-decizjoni governattiva kienet wahda ingusta (ara Dok. AI 4) ; illi huwa pacifiku illi f'cirkostanzi bhal dawn il-gvernijiet jagixxu b'mod spedit u minghajr pre-avviz biex ma jkunx hemm minn jiehu vantagg minn informazzjoni privileggjata a skapitu ta' investituri ohra u proprju hekk gara fil-kaz odiern ; illi ghalhekk l-allegazzjoni tal-atturi illi l-intimati naqqsu milli jiehu xi mizuri sabiex jikkawtelaw l-interessi tar-rikorrenti hija assurda u kompletament bla bazi ;
17. Illi fir-rigward tat-tnax u t-tlettax il-paragrafu tad-dikjarazzjoni tal-atturi, l-intimati jirrespingu kategorikament l-allegazzjonijiet tal-atturi fil-konfront taghhom bhala infondati fil-fatt u fid-dritt u, apparti li ghad trid issir il-prova mill-atturi tat-telf u dannu allegatament sofferti minnhom, jichdu fermament kwalsiasi responsabbilta' versu l-atturi ghat-telf u d-danni reklamati minnhom ;
18. Illi fir-rigward tal-*bonds* tal-Lloyds akkwistati mill-atturi u li ssir referenza ghalihom f'paragrafu 5 *et sequitur* ta' din ir-risposta jigi rilevat illi dawn il-*bonds* inbieghu mill-atturi fl-2013 bi qliegh kif ser jigi ppruvat fil-kors ta' din il-kawza;
19. Illi huwa manifest illi t-talbiet tal-atturi huma spekulattivi u opportunistici u ma ghandhom l-ebda fundament la fil-fatt u lanqas fil-ligi ;
20. Illi l-intimati wiegbu ghall-ittra ufficjali tal-atturi permezz ta' att gudizzjarju li kopja tieghu hija hawn annessa u mmarkata bhala Dok. AI 5 li permezz tieghu rrespingew il-pretensjonijiet tal-atturi;
21. Illi l-fatti kollha indikati f' din ir-risposta huma maghrufin lill-esponenti personalment;

L-Eccezzjonijiet

Ghaldaqstant in vista tas-suespost l-intimati ghandhom s-segwenti eccezzjonijiet xi jressqu kontra t-talbiet tar-rikorrenti:

- (1) Illi preliminarjament l-intimat Wallace Falzon proprio mhuwiex il-legittimu kontradittur peress illi ma ghandu l-ebda relazzjoni guridika mal-atturi u konsegwentement ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju;
- (2) Illi fil-mertu u minghajr pregudizzju ghall-eccezzjonijiet l-ohra, filwaqt illi s-socjeta intimata mhux qed tikkontesta illi hija kklassifikat lir-rikorrenti bhala "*retail clients*" ghall-iskop tal-*Investment Services Rules* applikabbli t-talbiet l-ohra kollha tar-rikorrenti huma infondati fil-fatt u fid-dritt in kwantu l-ebda wiehed mill-intimati ma huwa responsabbli ghal xi telf jew dannu li setghu gew sofferti mir-rikorrenti – u li fi kwalsiasi kaz ghad iridu jigu ppruvati mir-rikorrenti – la minhabba negligenza, inadempjenza, nuqqas ta' osservanza tal-ligi, regolamenti u *standard licence conditions* u lanqas minhabba xi agir jew nuqqas iehor kif allegat fir-rikors promotur u ghalhekk it-talbiet tal-atturi ghandhom jigu respinti;
- (3) Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Bl-ispejjez kollha, inkluz dawk tal-mandat ta' sekwestru kawtelatorju fl-ismijiet premessi u ta' l-atti relattivi u konkomitanti l-ohra kollha, kontra l-atturi;

3. Rat in-nota preżentata mill-atturi fis-26 ta' Jannar, 2024⁶, li biha ddikjaraw li kienu rċievew mingħand l-awtoritajiet Olandiżi s-somma ta' disgħa u għoxrin elf tmien mija disgħa u disgħin Ewro u tmienja erbgħin ċenteżmu (€29,899.48), liema somma għandha titnaqqas minn kull kumpens li jista' talvolta jigi akkordat lill-atturi permezz ta' din il-kawża;
4. Rat ix-xiehda u d-dokumenti miġbura, kif ukoll l-atti proċesswali fl-intier tagħhom;
5. Rat in-noti ta' sottomissjonijiet preżentati;
6. Semgħet it-trattazzjoni tal-għeluq magħmula mid-difensur tal-konvenuti;

---

⁶ Ara folio 740.

7. Rat li l-kawża hija mħollija għall-udjenza tal-lum għall-prolazzjoni tas-sentenza;

Ikkunsidrat:

8. Illi din hija kawża għar-rizarċiment ta' ħsara li l-atturi jgħidu li garrbu b'konsegwenza ta' ksur ta' dmirijiet legali u kontrattwali mill-konvenuti fit-tmexxija ta' investment li l-atturi jgħidu li għamlu fuq parir tal-konvenuti.

9. Illi mill-provi li ġew preżentati fl-atti tal-kawża, jirriżultaw is-segwent i fatti:

- i. L-attur xehed li hu kien jaħdem għal rasu fit-trasport pubbliku, filwaqt li l-attriċi hija mara tad-dar u tiegħu ħsieb il-familja. Meta saret ir-riforma fit-trasport pubbliku, il-Gvern ta' Malta offrilo kumpens ta' €100,000. Hekk kif irċieva l-ewwel ħlas ta' €10,000, l-attur mar biex jiddepożitah f'kont b'terminu fiss mas-soċjetà Bank of Valletta plc, iżda kif kien hemm, l-iskrivana li kellew webblitu biex jinvesti f'*bonds* peress li dawn kienu sikuri daqs kont b'terminu fiss iżda jrendu imgħax ikbar⁷. L-attur hekk għamel, u peress li ma kienx jifhem fi tranzazzjonijiet finanzjarji baqa' fuq dak li qaltlu l-iskrivana;
- ii. aktar 'il quddiem, irċieva l-bilanċ tal-kumpens offrut lilu mill-Gvern Malti, fl-ammont ta' €90,000. L-attur jgħid li huwa ried li jkollu xi imgħax minn din is-somma, u peress li hu u tal-familja tiegħu ma jifhmux f'dan is-suġġett, ried isib lil xi hadd minghand min jiegħu parir. Bintu Sandra rriferietu għand ċertu Gottfried Catania li kien jaħdem mas-soċjetà konvenuta⁸;
- iii. jidher illi l-atturi kienu avviċinaw lis-soċjetà konvenuta fis-sajf tas-sena 2011. Kemm hu hekk, kien imtela dokument imsejjaħ «*Client Confidential Fact Find*»⁹ li fih tagħrif dwar l-atturi, fosthom dettalji personali kif ukoll dwar l-okkupazzjoni u d-dhul tagħhom. F'dan id-dokument tniżżel li l-atturi kienu familjari mas-servizzi t'investment ta' «*promotion and selling*» kif

---

⁷ A folio 69b.

⁸ Ara folio 69c, kif ukoll l-affidavit ta' Sandra Abela a folio 72. Ara wkoll ix-xieħda tal-konvenut Falzon, a folio 87B.

⁹ A folio 18.

- ukoll mal-istrumenti finanzjarja msejha «*bonds*». Dan id-dokument jidher li ġie kompilat minn Gottfried Catania fil-25 ta' Lulju 2011¹⁰;
- iv. fl-istess dokument, hemm ukoll elenku tal-attiv li kellhom l-atturi fiż-żmien rilevanti. Tniżżel ukoll li l-atturi riedu jinvestu s-somma ta' €58,000 bl-iskop li jipperċepixxu dħul mill-investment. Dwar l-attitudni tal-atturi għal riskju, ġie ndikat spazju bejn «*Low*» u «*Medium*»¹¹;
- v. l-attur xehed li meta l-taqa' ma' Gottfried Catania kien għamililu ċara li huwa ried parir mingħandu billi ma kienx konoxxenti tas-sugġett ta' tranzazzjonijiet finanzjarji. Skont l-attur, Catania kien qallu li fehem l-importanza għalih li l-flus investiti jkunu sikuri. Meta Catania staqsih jekk riedux jiehdu xi riskju, l-attur jgħid li wiegħbu li ma ried ebda riskju għaliex dawn il-flus kellhom jagħmlu tajjeb għall-pensjoni tiegħu¹². Fix-xiehma tiegħu, Catania kkonferma li l-atturi ma kienux qed iħarsu lejn riskju għoli¹³. Xehed li huwa spjega lill-atturi t-tifsira ta' riskju, u offrilhom prodott ieħor li kien aktar sikur minn *bonds* u kien prodott lokali. Catania sostna li l-prodott l-ieħor li offra lill-atturi kienu *bonds* maħruġa minn banek, u l-banek in kwistjoni kienu klassifikati minn aġenziji nternazzjonali b'mod pożittiv ħafna¹⁴. Mistoqsi, Catania wiegħeb li lill-atturi ma kienx qalilhom li hemm il-possibilità li jtilfu l-investment tagħhom¹⁵;
- vi. Catania, jgħid l-attur, kien irrakkomandalhom li jinvestu f'*bonds* maħruġa minn banek. L-attur jgħid li reġgħa staqsa lil Catania jekk l-investment b'dak il-mod ikunx sikur, u Catania wiegħbu li jekk il-bank li ħareġ il-*bonds* ifalli, il-gvern ta' dak il-pajjiż jagħmel tajjeb għalih billi kien hemm mitt elf Ewro garanzija għal kull investment¹⁶. Catania kien qallu li s-soċjetà konvenuta kienet xtrat ħafna minn dawn il-*bonds* u kienu qed jinbiegħu malajr ħafna u għalhekk kien jaqbel li l-atturi ma jdumux jaħsbuha. Catania anki qal lill-attur (dejjem skont l-attur) li kellu d-dritt jieħu lura l-investment tiegħu basta

---

¹⁰ Ara x-xiehma tal-konvenut Falzon, a folio 87H.

¹¹ Ara folio 21.

¹² Ara folio 69d, kif ukoll l-affidavit ta' Sandra Abela a folio 73.

¹³ Ara folio 139.

¹⁴ Ara d-dokument immarkat GCX3 a folio 169.

¹⁵ Ara folio 143.

¹⁶ Ara wkoll l-affidavit tal-attribi, a folio 69z.

jagħti avviz ta' tliet xhur¹⁷. Fuq dawn l-assikurazzjonijiet l-attur ipproċeda kif qallu Catania¹⁸;

- vii. l-atturi b'hekk investew f'*subordinated bonds* maħruġa minn bank Olandiż magħruf bħala SNS Bank¹⁹. Dawn il-*bonds* kellhom valur nominali ta' €30,000, iżda nkisbu mill-atturi bi prezz anqas u kwindi bi skont. Fil-fatt l-attur nefqu €27,828²⁰ sabiex kisbu dawn l-istrumenti finanzjarji. Fl-istess żmien jidher li l-atturi investew ukoll f'*bonds* oħrajn li però dwarhom ma hemmx kwistjoni;
- viii. il-konvenut Falzon xehed li dawn il-*bonds* kellhom grad ta' BBB, u li ma kienux jikkostitwixxu strument finanzjarju kumpless u għalhekk jistgħu jinxtraw minn kulhadd²¹. Spjega wkoll li dawn ix-xorta ta' *bonds* jistgħu jinbiegħu lil kulhadd, irrispettivament mil-livell t'edukazzjoni u fatturi oħra²². Mix-xiehda ta' Dr Michelle Mizzi Buontempo, li fiż-żmien rilevanti kienet Deputat Direttur tas-*Securities and Market Supervision Unit* fi ħdan l-Awtorità ta' Malta għas-Servizzi Finanzjarji, kumpaniji t'investiment għandhom bosta dmirijiet, fosthom dak li jikklassifikaw kull klient, u ċjoè jekk ikunx *professional client* jew *retail client*. F'każ li jkun dan tal-aħħar (kif kienu l-atturi), mela jqumu aktar dmirijiet fuq il-kumpanija t'investiment. Fejn is-servizz offrut ikun *promotion and selling* (kif kien il-każ odjern), ikun hemm obbligu li jsir eżami dwar jekk il-prodott ikunx approprjat, skont il-kumplessità tal-istess prodott u skont l-esperjenza tal-investitur²³;
- ix. fuq id-dokument intitolat «*File Note*»²⁴, li l-atturi ffirmaw, hemm imniżżel (folio 24) «*I/We confirm that I/we have been provided with a range of investment opportunities, in addition to an explanation of the full features of the products and service/s including all risk disclosures and associated costs. I/we further confirm that no investment advice was given to me/us and that I/we have been informed that should I/we require investment advice, we will*

---

¹⁷ Ara folio 69e.

¹⁸ Ara folio 69d.

¹⁹ Ara folio 404 'l quddiem.

²⁰ Ara folio 27.

²¹ Ara folio 87E.

²² Ara x-xiehda tal-konvenut Falzon, a folio 87O.

²³ Ara folio 113 sa 116.

²⁴ A folio 23.

be referred to an authorised advisor». Aktar ‘l quddiem fl-istess dokument (folio 26), hemm ukoll imniżżel: «*I/We confirm that I/we have had the medium/long term nature of stock exchange investments explained to me/us, that the value of investments and the income derived therefrom can fluctuate, and that we may not receive the amount originally invested*». Fuq l-istess dokument, jidher li sar «*assessment of appropriateness*» imma ma sarx «*assessment of suitability*»²⁵;

- x. f’xi żmien fis-sena 2013, jidher li l-Gvern Olandiż esproprja l-istrumenti finanzjarji in kwistjoni minħabba xi diffikultajiet finanzjarji li għadda minnhom il-bank Olandiż, u qamet tilwima dwar il-kumpens dwar din l-esproprjazzjoni²⁶;
- xi. l-atturi kellhom laqgħa fid-dar tagħhom ma’ Catania, li kien infurmahom li l-investment ma’ Lloyds (ċjoè l-investment l-ieħor li għamlu l-atturi fl-istess epoka mas-soċjetà konvenuta) kien inbiegħ u kienu qalgħu il-flus. Hu tahom *cheque* bl-ammont dovut lilhom u ħajjarhom jinvestu lokalment. Fl-istess laqgħa, ssemma li l-*bonds* Olandiżi kienu ttieħdu mill-Gvern Olandiż. L-attur jgħid li fuq mistoqsija ta’ martu, Catania kien wiegħeb li din ma kinitx problema għaliex f’idejn il-Gvern kienu sikuri żgur. L-atturi ma nkwetawx, tant li taw struzzjonijiet lil Catania biex jinvestilhom xi flus lokalment, kif sugġerit minnu. L-atturi jgħidu li f’din il-laqgħa Catania ħallilhom ittra²⁷ li huma ħasbuha li kienet relatata mal-investment ta’ Lloyds, li però sussegwentement skoprew li kienet tirrigwarda l-*bonds* investiti fl-Olanda²⁸;
- xii. l-attur jgħid li f’it wara kien sema’ fuq l-aħbarijiet li min investa mal-bank SNS kien tilef kollox, u meta kkomunika ma’ Catania, dan qallu li dan ma kienx korrett, u li kien hemm kawża għaddejja fl-Olanda dwar il-kumpens li kien dovut mill-Gvern Olandiż b’konsegwenza tat-teħid tal-investment²⁹. Peress li baqa’ nkwetat, l-atturi ikkomunikaw mal-Awtorità ta’ Malta għas-Servizzi Finanzjarji, li nfurmawhom li l-investment in kwistjoni kien wieħed riskjuż u li l-flus kienu mitlufin;

---

²⁵ Ara folio 25.

²⁶ Ara folio 29.

²⁷ Kopja eżebita a folio 69n.

²⁸ Ara l-affidavit tal-attur, a folio 69f.

²⁹ Ara l-affidavit ta’ Sandra Abela, a folio 75.

- xiii. sussegwentement, billi s-soċjetà konvenuta kellha diffikultajiet mal-awtoritajiet lokali dwar il-liċenzji tagħha³⁰, hija trasferiet il-klijenti tagħha lil Sparkasse Bank Malta plc, u talbet għalhekk il-kunsens minghand il-klijenti tagħha, kompriżi l-atturi. Dan il-kunsens ingħata³¹;
- xiv. kif diġà ssemma, il-qrati fl-Olanda sabu li l-esproprjazzjoni magħmula mill-Gvern Olandiż tal-investment in kwistjoni mingħajr il-ħlas ta' kumpens lill-investituri kienet illegali, u ordnatlu jhallas dak il-kumpens. B'konsegwenza ta' din id-deċiżjoni, l-atturi rċievew is-somma ta' €29,899.48.

10. Dawn huma l-fatti saljenti kif jirriżultaw mill-provi.

Ikkunsidrat:

- 11. Il-qorti sejra qabel xejn tqis l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenuti, li tirrigwarda l-legittimazzjoni passiva tal-konvenut Falzon.
- 12. Mill-provi ma rriżultax li l-atturi qatt kellhom xi kuntatt dirett mal-konvenut Falzon, u dejjem tkellmu u ftehm u ma' Catania, li fiż-żmien rilevanti kien impjegat tas-soċjetà konvenuta. Mill-provi jidher ċar ukoll li l-atturi qatt ma kellhom dubju li r-relazzjoni tagħhom kienet mas-soċjetà konvenuta.
- 13. Illi huwa prinċipju elevat għal norma pożittiva tal-liġi dik li soċjetajiet kummerċjali, inkluż kumpannija bħas-soċjetà konvenuta, għandhom personalità ġuridika distinta minn dik tal-membri jew membri tagħhom³². Din hija regola b'applikazzjoni ġenerali, li però gġarrab xi eċċezzjonijiet. Huwa fil-fatt miżmum li l-qrati għandhom jiddiżapplikaw dan il-prinċipju fejn ikun jirriżulta li l-kumpanija tkun inħolqot jew intużat għal skop illeċitu jew għal frodi (ara dwar dan *Dr. Josè Herrera noe et vs. Tancred Tabone et noe* (Vol.LXXVI.ii.321); *Edward u Giovanni Leone Enriquez vs. Avukat Dr. Anthony Farrugia et* (Prim'Awla, 12/10/1995); *Nevada Limited vs. Hubert*

---

³⁰ Ara d-dokument eżebit mar-rapport ta' Paul Bonello, a folio 334.

³¹ Ara folio 69w.

³² Artikolu 4(4) tal-Att dwar il-Kumpaniji.

Mifsud et, Appell Superjuri, 16/2/2004; *Id-Direttur ta' l-Artijiet vs. Alfred Baldacchino et*, Appell Superjuri, 11/3/2016)³³.

14. Hekk ukoll, il-qrati żammew li fejn azzjonist jew direttur ta' kumpanija jwettaq għemil delittwali, ma jistax jistaħba wara l-prinċipju tal-personalità ġuridika distinta (ara, per eżempju, *Alexander Zammit et vs. Carmel Mifsud et*, Appell Superjuri, 23/2/2022; *Vladyslava Kravchenko et vs. Kevin Micallef et*, Appell Superjuri, 26/2/2024; *Dimitry Orlov et vs. Edward Pavia pro et noe*, Appell Superjuri, 14/10/2022).
15. Dan apparti l-każijiet maħsuba fl-artikoli 315 u 316 tal-Att dwar il-Kumpaniji, li jrendu d-diretturi ta' kumpanija azzjonabbli fil-każ li jkunu eżerċitaw kummerċ bi frodi jew kummerċ hażin.
16. Il-qorti però tara li ebda waħda miċ-ċirkostanzi preveduti fl-eċċezzjonijiet hawn fuq imsemmija ma tirriżulta fil-każ odjern. Ma jirriżultax li l-konvenut Falzon wettaq hu stess xi għemil delittwali – kif diġà ngħad, l-atturi ma kellhom ebda interazzjoni miegħu u dejjem tkellmu u ftehm u ma' mpjegat tas-soċjetà konvenuta. Lanqas ma jirriżulta li s-soċjetà konvenuta giet iffurmata bi hsieb li ssir frodi kontra l-atturi. Fil-fatt, l-atturi lanqas fir-rikors ġuramentat tagħhom ma jagħmlu pretensjoni bħal din. Il-każ tal-atturi lanqas ma jista' jiġi kkunsidrat taħt l-artikoli 315 u 316, preċitati.
17. Fiċ-ċirkostanzi għalhekk, la darba l-provi ma jurux li kien hemm rapport ġuridiku dirett bejn l-atturi u l-konvenut Falzon, l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenuti qed titqies fondata u l-konvenut Falzon se jkun qed jinheles mit-talbiet tal-atturi.

Ikkunsidrat:

18. Niġu issa għall-meritu.

---

³³ Ara wkoll *Prof. A. Muscat*, Principles of Maltese Company Law (l-ewwel edizzjoni), pgi.313 '1 quddiem. Inkiteb ukoll li: «...the veil should be lifted where the defendant acted pursuant to some improper or fraudulent motive creating or utilizing a corporate façade as a sham or device to achieve something which it could not otherwise lawfully do» (*Karen Vandekerckhove*, Piercing the Corporate Veil, Kluwer Law 2007, pga.71).

19. Minn dak li fehmet din il-qorti, id-determinazzjoni dwar jekk is-soċjetà konvenuta wettqitx l-obbligazzjonijiet tagħha bħala kumpanija li toffri servizzi t'investiment għandu jkollha bħala l-punt ta' tluq tagħha apprezzament dwar in-natura tal-prodott li finalment kisbu l-atturi. Skont jekk dan il-prodott huwiex wiehed kumpless jew le imbagħad wiehed jista' jasal biex jifhem x'kienu d-dmirijiet tas-soċjetà konvenuta fil-konfront tal-atturi.
20. Il-prodott li nbiegħ lill-atturi mis-soċjetà konvenuta kien jikkonsisti minn *subordinated bonds*, maħruġa minn bank fl-Olanda.
21. Bil-għan li sseħħ it-transpożizzjoni tad-Direttiva komunitarja 2004/39/EC, magħrufa bħala MiFID, l-Awtorità ta' Malta għas-Servizzi Finanzjarji ppubblikat regolamenti għall-provdituri ta' servizzi t'investimenti³⁴. Dawk li jinteressaw din il-kawża huma intitolati «*Part B1. Standard Licence Conditions applicable to Investment Services Licence Holders (excluding UCITS Management Companies)*»³⁵.
22. Ir-regola numru 2.26 tgħid li strument li ma jkunx speċifikat fir-regola 2.25(a) jitqies mhux kumpless jekk jissodisfa l-kriterji elenkati b'mod kumulattiv. Dawn il-kriterji huma (i) li ma jkunx jaqa' taħt il-paragrafu (ċ) fit-tifsira ta' «*transferable securities*» fil-Glossarju ta' dawn ir-regoli jew taħt il-paragrafi (4) sa (10)³⁶ tat-tieni skeda tal-Att dwar Servizzi ta' Investiment (Kapitolu 370 tal-ligijiet ta' Malta); (ii) li jipprezentaw opportunitajiet frekwenti biex jinfedew, jinbiegħu jew jigu mod'ieħor realizzati bi prezzijiet li jkunu pubblikament disponibbli lill-parteciċipanti fis-swieqi bi prezzijiet tas-suq li jkunu stabbiliti jew validati minn sistemi ta' valutazzjoni indipendenti; (iii) ma jinvolvi xi responsabbiltà jew passività attwali jew potenzjali fuq il-klijent li jeċċedi l-ispiza biex jinkiseb l-istrument, u (iv) li tagħrif komprensiv dwar il-karatteristiċi tal-prodott ikun pubblikament disponibbli u aktarx ikun faċilment jinftiehem sabiex b'hekk klijent ordinarju («*retail client*») ikun jista' jagħmel deċiżjoni nfirmata dwar jekk jidholx fi tranzazzjoni dwar dak l-istrument.

---

³⁴ Ara r-rapport ta' Paul Bonello, a folio 222.

³⁵ Kopja eżebita a folio 267.

³⁶ Jirreferu għall-kuntratti derivattivi.

23. Hija l-fehma tal-qorti li l-*bonds* mibjugħa mis-soċjetà konvenuta lill-atturi ma jistgħux jitqiesu prodotti mhux kumplessi. Il-qorti qed tasal għal din il-konklużjoni peress li dawn il-*bonds* irriżulta li kienu subordinati, li jfisser li s-sidien tagħhom jithallsu wara *bondholders* u kredituri oħrajn. Dan għalhekk ifisser li dawn il-*bonds* kienu soġġetti għall-karatteristika li dwarha ma tressqet ebda prova li kien hemm tagħrif pubblikament disponibbli għall-atturi li setgħet tkun faċilment komprensibbli għalihom fiż-żmien meta nbiegħ lilhom dak il-prodott. Barra minn hekk, fuq l-istess prodott, ġie ritenut hekk³⁷:

19. L-arbitru għadda mbagħad biex janalizza l-prodott in kwistjoni kif inbiegħ lill-ilmentaturi. Dwar il-prodott stabilixxa li:

‘In-Notes 6.25% SNS Bank NV 2010-2020 (ISIN: XS0552743048) inhargu minn SNS Bank N.V. fis-26 ta’ Ottubru 2010, b’data tal-maturità tas-26 ta’ Ottubru 2020. Il-kupun kien 6.25% fis-sena. Kellhom status ta’ Tier 2 Subordinated.’

20. L-Arbitru ikkunsidra ukoll li minn tagħrif li jista’ jinkiseb pubblikament, l-pożizzjoni finanzjarja ta’ SNS REAAL, li hija l-holding company ta’ SNS BANK u kumpannija tal-assikurazzjoni REAAL N.V., kienet ilha sejra ħażin u l-operazzjonijiet tal-SNS Bank kienu ilhom taht skrutinju minn diversi rating agencies għall-tlett snin qabel ma ġie nazzjonalizzat b’ digriet tal-istat Olandiż fl-1 ta’ Frar 2013. Kienu ukoll qed ibassru li subordinated bonds, li jiġu minn ta’ l-aħħar fir-ranking, jistgħu ma jkollhom lill-ħadd biex isostnihom f’każ li l-Bank ma jasalx biex iħallas. Aktar minn hekk qies li fil-mument li sar l-investment talilmentaturi mill-appellanti, il-Bank kien diġà mgħejjun finanzjarjament mill-Gvern Olandiż, liema fattur kellu jkun ta’ indikazzjonu tal-istat prekarju tal-Bank. Ikkonkluda għalhekk: ‘li riskju fuq subordinated bonds kien hemm u li dawn ma ġewx spjegati lillilmentaturi. Barra minn hekk, wiehed irid iżomm quddiem għajnejh it-tip u l-profil ta’ riskju tal-investitur. Fl-ebda ċirkostanza subordinated bond ma kien ikun tajjeb għal investitur kawt jew investitur li, per eżempju, kien familjari biss ma’ stokks tal-Gvern.’

---

³⁷ *Philip Fenech et vs. All Invest Company Ltd* (Appell Inferjuri, 25/1/2019).

24. Din kienet ukoll il-konklużjoni milhuqa minn din il-qorti, kif diversament presjeduta, fil-kawża *Paul Debono et vs. All Invest Company Limited* (23/6/2021), li ma gietx appellata.

25. Stabbilit allura li l-prodott li dwaru saret din il-kawża kien tassew wieħed kumpless, il-qorti issa tista' tidentifika bi preċiżjoni x'kienu d-dmirijiet tas-soċjetà konvenuta. Fost dawn id-dmirijiet, hemm is-segweni:

- i. li taġixxi onestement, fedelment u b'mod professjonali skont l-aqwa interessi tal-klijent³⁸;
- ii. meta tkun se tagħti pariri t'investiment jew *portfolio management services*, tikseb it-tagħrif kollu neċessarju mingħand il-klijent dwar l-esperjenza tiegħu fis-settur tal-investimenti, inkluż dwar il-prodott speċifiku, dwar is-sitwazzjoni finanzjarja tiegħu u l-iskop tal-investiment, bil-għan li l-provditur tas-servizz t'investiment ikun fl-aħjar qagħda li jwettaq il-parir tiegħu, kif ukoll li twettaq *suitability test*³⁹;
- iii. meta s-servizzi mitluba mingħand il-provditur ikunu differenti, xorta jrid jintalab tagħrif mingħand il-klijent dwar l-esperjenza tiegħu fis-settur tal-investimenti, inkluż dwar il-prodott speċifiku⁴⁰. Biss f'dan il-każ ikun hemm biss obbligu li jsir *assessment of appropriateness* skont ir-regola 2.21⁴¹:

2.21 When assessing whether an Investment Service, other than investment advice or portfolio management, is appropriate for a client, the Licence Holder shall be required to determine whether that client has the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in relation to the product or Investment Service offered or demanded.

- iv. fejn tkun obbligata twettaq *assessment of suitability*, timxi skont ir-regola 2.16:

---

³⁸ Regola 2.01 (a tergo ta' folio 272).

³⁹ Regola 2.13 (a folio 274).

⁴⁰ Regola 2.14 (a folio 274).

⁴¹ A folio 275.

2.16 The Licence Holder shall obtain from clients or potential clients, such information as is necessary for the Licence Holder to understand the essential facts about the client and to have a reasonable basis for believing, giving due consideration to the nature and extent of the service provided, that the specific transaction to be recommended, or entered into in the course of providing a portfolio management service, satisfies the following criteria:

- a. it meets the investment objectives of the client in question;
- b. it is such that the client is able financially to bear any related investment risks consistent with his investment objectives;
- c. it is such that the client has the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in the transaction or in the management of his portfolio.

26. Il-qorti tqis illi meta l-atturi avvicinaw lill-impjegat tas-soċjetà konvenuta, huma kienu qed jitolbuh parir dwar kif u f'hiex għandhom jinvestu. Huwa biss b'dan il-mod li l-qorti tista' tifhem li Catania ġie mitkellem minn bint l-atturi u sussegwentement mill-atturi stess. Mill-eżami tal-provi magħmul, il-qorti qed tasal għall-konklużjoni li l-konnoxxenza li l-atturi kellhom tas-sugġett tal-istrumenti finanzjarji kien wieħed minimu, jekk mhux addirittura inezistenti. Il-qorti ma tqisx li l-fatt li l-atturi jafu d-differenza bejn kont bankarju u investiment ifisser li l-atturi għandhom dak l-għarfien suffiċċjenti li jservi biex jeżenta lis-soċjetà konvenuta mid-dmirijiet tagħha taħt ir-regoli ċitati. L-insistenza tas-soċjetà konvenuta, u tal-impjegat tagħha li xehed f'bosta okkażjonijiet, li jsemmu l-fatt li l-atturi kienu diġà nvestew f'*bonds* mas-soċjetà Bank of Valletta plc ukoll ma jwassalx biex is-soċjetà konvenuta teħles mill-istess dmirijiet tagħha. Is-soċjetà konvenuta kellha l-obbligu li taġixxi lealment u fedelment fl-aħjar interessi tal-atturi, u dan qatt ma setgħet tagħmlu mingħajr ma tassikura ruħha li l-atturi jkunu fehmu b'mod adegwat x'inhu l-istrument li kienu sejrjn jakkwistaw.

27. Il-qorti qiegħda wkoll tasal għall-konklużjoni li fis-sostanza tiegħu, is-servizz li ġie reż mis-soċjetà konvenuta lill-atturi kien konsistenti mill-għoti ta' pariri, u mhux sempliċiment minn «*promotion and selling*», kif ġie mnizzel fid-dokumenti ffirmati minn Catania u mill-atturi mal-bidu tar-relazzjoni kontrattwali. L-inkarigu mogħti u assunt mis-soċjetà konvenuta ma kienx sempliċiment li tiegħu l-istruzzjonijiet tal-atturi,

imma li tippromponilhom mod ta' investment u strumenti finanzjarji biex jinkisbu minnhom. L-atturi qalu lill-impjegat tas-soċjetà konvenuta xi xtaqu u hu ppropona dak li skont hu kien l-aktar konduċenti għax-xewqat tagħhom. Preżentata b'dan il-mod lill-atturi, dik il-proposta aktar kellha x-xebh ta' parir, u l-atturi għażlu minn dawk l-istrumenti li ġew sugġeriti lilhom mis-soċjetà konvenuta. Il-paragrafu sitta fl-Ewwel Skeda tal-Att dwar Servizzi ta' Investment jgħid li «*Pariri fuq l-Investment*» huma:

Li jingħata, jiġi offert jew isir qbil li jingħata, lil persuni fil-kwalità tagħhom ta' investituri jew investituri potenzjali jew ta' aġent ta' investitur jew investitur potenzjali, rakkomandazzjoni personali għar-rigward ta' xi operazzjoni waħda jew aktar li jkollhom x'jaqsmu ma' xi strument wieħed jew aktar.

Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu, "rakkomandazzjoni personali" tfisser rakkomandazzjoni ppreżentata bhala waħda idonea għall-persuna lil min din tkun indirizzata, jew li tkun bażata fuq konsiderazzjoni taċ-ċirkostanzi ta' dik il-persuna, u għandha tkun tikkostitwixxi rakkomandazzjoni li jittiehed xi wieħed minn dawn l-istadji li ġejjin:

(a) li jinxtara, jinbiegħ, jiġi sottoskritt, kambjat, mifdi, miżmum jew isir underwriting ta' strument partikolari...

28. La darba għalhekk is-soċjetà konvenuta kienet qed tirrakkomanda lill-atturi l-istrumenti f'hiex għandhom jinvestu, hija kellha wkoll tagħmel *suitability test*, li però ma sarx. Huwa wkoll pależi mid-diversi depożizzjonijiet li ta waqt din il-kawża Catania li huwa ma spjegax kif imiss lill-atturi n-natura tar-riskju tal-prodott li kien irrakkomandalhom.
29. Is-soċjetà konvenuta fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħha tgħid li l-attur, waqt il-kontroll-eżami tiegħu, stqarr li kien ġie spjegat lilu li l-investment tiegħu jista' jitle' u jinżel. Imma dik l-ispedjazzjoni hija waħda lakonika, u b'ebda mod ma tissupplixxi għall-ispedjazzjoni li kien imissha ingħatat lill-atturi biex dawn jagħmlu deċiżjoni nfurmata. Hija haġa li wieħed jifhem li hemm il-possibilità ta' riskju, u hija haġ'ohra li wieħed jifhem kemm hu probabbli dak ir-riskju; probabbilità li tista' biss tiġi apprezzata jekk wieħed jifhem in-natura inerenti tal-oġġett in kwistjoni.

30. Din il-qorti għà kkonkludiet li s-soċjetà konvenuta kienet fid-dmir li twettaq *suitability test*. Però jidhrilha wkoll li l-mod kif gie mwettaq *l-assessment of appropriateness* ukoll huwa difettuż. Il-qorti ma jidhrilix li min għamel dak *l-assessment* kellu raġunijiet validi biex jikkonkludi li l-klijent kellu t-tagħrif u l-esperjenza neċessarja biex jidhol għal din it-tranzazzjoni, u lanqas li huwa familjari mal-prodott mibjugħ lilu. Il-fatt li l-atturi xtraw *bonds* f'okkażjoni waħda preċedenti ma hijiex raġuni biex *l-assessment* ikollu dan ir-riżultat, aktar u aktar meta min għamel dan *l-assessment* ma ndaga xejn fuq it-tip ta' *bonds* li kienu akkwistaw l-atturi u x'kienu l-kondizzjonijiet tagħhom.
31. Il-fatt li l-atturi ffirmaw id-dokumenti li ffirmaw, u li ġew eżebiti mis-soċjetà konvenuta mar-risposta ġuramentata tagħha, m'hijiex raġuni li żżomm lill-qorti milli tasal għal dawn il-konkluzjonijiet tagħha. Kif qieset il-Qorti tal-Appell fid-deċiżjoni ***Evelyn Farrugia et vs. GlobalCapital Financial Management Unit Limited*** (17/2/2022):

24. Għalkemm l-appellanti targumenta li l-appellati ffirmaw file notes li jattestaw li kienu fil-fatt qraw l-informazzjoni mogħtija lilhom konsistenti f'brochure dwar il-prodott u fehmu r-riskji li kien iġorr miegħu, l-imsemmija file notes huma dokumenti standard form li jużaw kliem li mhux neċessarjament jinftiehem minn persuna li mhux teknika u huma miktuba b'tipa verament zghira u diffiċilment legġibbli. Inoltre, id-disclaimer kontenuta fl-istess dokument dwar ir-riskju fl-investment taqra biss illi:

“1. Value of these investments and the income derived, can go down as well as up and you may get back less than the amount invested. Also if the investment in the Fund is sold before maturity you may get back less than the amount originally invested.

2. Currency fluctuations may have an adverse effect on the value of your investment.

3. Past performance is not a guide to the future ...”

25. Din hija disclaimer ġenerika li ma tammonta għal ebda informazzjoni speċifika dwar ir-riskju reali tal-investment in kwistjoni. Hekk kif deċiż minn din il-Qorti, sede inferjuri, fil-każ Louis P. Naudi et v. GlobalCapital Financial Management Ltd fil-21 ta' Ottubru, 2019:

“Kull investment jaf jitla' u jinzel iżda mhux kull investment iġorr miegħu l-istess livell ta' riskju. Imkien ma jirriżulta x' kienu r-riskji partikolari marbuta mal-

investment f' Lifemark SA – Secure Income Bond Issue 3 u 4 mibjugħin lill-appellati.”

32. Għalhekk il-qorti qed issib li l-atturi tassew garrbu danni minħabba li s-socjetà konvenuta ma mxietx mal-obbligi tagħha. Il-fatt imbagħad li l-bonds in kwistjoni ġew esproprjati mill-Gvern Olandiż u kwindi għal raguni mhux imputabbli lilha ma jbidel xejn minn din il-konklużjoni. L-ewwel haġa għaliex jibqa' l-fatt li kien hemm *misselling* min-naħa tagħha (kif ritenut fid-deċiżjoni **Philip Fenech et vs. All Invest Company Limited**⁴²). U t-tieni nett għaliex il-forza maġġuri jew l-aċcident (*casus*) ma jiswewx biex jeżoneraw id-debitur mill-obbligazzjonijiet tiegħu fejn dawn ikunu preċeduti minn htija tiegħu. Fir-rigward intqal: «*Illi f' dina il-materja l-konċett ta' każ fortuwitu jew “forza maggiore” ma jseħħx, meta għall-ħsara jkun ikkonkorra l-fatt pożittiv jew negattiv tal-bniedem; għaliex f' dan il-każ ma jkunx jista' jingħad li l-ħsara hija inevitabili, u jkollha, bħala kawża diretta jew indiretta, il-fatt doluż jew kolpuż tal-bniedem. Mentri, skond il-prinċipji tad-dritt, biex ikun hemm każ fortuwitu mhux biżżejjed li jkun hemm avveniment insolitu, sproporzjonat, u li jkun prodott mill-forzi tan-natura, iżda hu meħtieġ li jkun inevitabili, b' mod li ma jkunx jista' jiġi evitat bid-diligenza ordinarja tal-“bonus paterfamilias”» (**Carmelo Micallef vs. Brigadier John Belle Mc. Cance ne.**, Prim' Awla, 7/2/1953)⁴³.*
33. F'dan il-każ, u kif ritenut mill-Arbitru dwar is-Servizzi Finanzjarji fid-deċiżjoni ta' **Fenech et vs. All Invest Company Limited** u fid-deċiżjonijiet l-oħrajn li ma ġewx appellati u ġew eżebiti f'dawn l-atti, is-socjetà konvenuta kellha tkun taf li l-bank Olandiż kien diġà jinsab taħt assistenza tal-Gvern Olandiż, u xorta pproċediet biex tbiegħ il-prodott in kwistjoni.
34. Għalhekk it-talbiet tal-atturi jisthoqqilhom jiġu milqugħa.
35. Jifdal il-likwidazzjoni tal-ħsara subita mill-atturi. Din il-ħsara tikkonsisti mill-ammont effettivament minfuq minnhom sabiex inkisbu l-istrumenti finanzjarji, u ċjoè s-somma ta' €27,828. Fuq dan l-ammont, l-atturi jridu l-imgħax legali.

---

⁴² Ġjā citata – §28.

⁴³ Kollezz. Vol.XXXVII.ii.637. Ara wkoll **HSBC Bank Malta plc vs. Emmanuel Calleja et** (Prim' Awla, 12/1/2024).

36. Il-qorti tinnota li fir-rikors ġuramentat tagħhom, l-atturi m'għamlux talba speċifika għall-imgħax. Il-ġurisprudenza ma tipprekludiex lill-qorti milli takkorda xorta waħda l-imgħaxijiet lill-parti rebbieha, peress li l-imgħax jiddekorri b'effett tal-liġi a tenur tal-artikolu 1141 tal-Kodiċi Ċivili, u billi wkoll ġie ritenut li talba għall-imgħax hija konsegwenzjali għat-talba għall-kundanna għall-ħlas tal-kapital (viz. *Costantino Abela vs. George Azzopardi*, Appell Superjuri, 7/10/2005; *Crocifissa sive Christine Abela et vs. Valletta Gateway Terminals Limited et*, Appell Superjuri, 30/11/2022; *Jeffrey Farrugia vs. Melvyn Mifsud*, Appell Superjuri, 8/1/2024). L-atturi madanakollu talbu d-danni, u skont l-artikolu 1139 tal-Kodiċi Ċivili: «*Bla ħsara ta' kull dispożizzjoni oħra tal-liġi dwar il-garanzija u s-soċjetà, jekk l-obbligazzjoni jkollha biss bħala oġġett il-ħlas ta' somma determinata, id-danni li jiġu mid-dewmien tal-esekuzzjoni tagħha jkunu jikkonsistu biss fl-imgħaxijiet fuq is-somma li jkollha tingħata meqjusin bit-tmienja fil-mija fis-sena*». Fiċ-ċirkostanzi, japplika dak li jipprovdni l-artikolu 1141(2) tal-Kodiċi Ċivili, u l-imgħaxijiet huma dovuti minn dakinhar li saret is-sejha għall-ħlas. Din is-sejha għall-ħlas saret permezz t'ittra ufficċjali bin-numru 1695/2013, li ġiet preżentata fis-6 ta' Ġunju 2013⁴⁴.
37. Naturalment mill-ammont li jrid jiġi likwidat favur l-atturi jrid jonqos dak li huma rievew mingħand l-awtoritajiet Olandiżi. Mid-dokument eżebit a folio 742 tal-proċess, jirrizulta li tħallas l-ammont ta' €23,374.07 akkont tal-kapital, u s-somma ta' €6,534.76 akkont tal-imgħax. Il-qorti se tkun qed timpluta dawn il-ħlasijiet b'dan il-mod.
38. Mela l-imgħax se jiġi kalkolat hekk: mis-6 ta' Ġunju 2013 sat-12 ta' Settembru 2023, fuq l-ammont ta' €27,828 bir-rata ta' tmienja fil-mija, li jġib €22,835.73. Fit-12 ta' Settembru 2023, l-atturi tħallsu parti mill-kapital, u parti mill-imgħaxijiet. Għalhekk mit-13 ta' Settembru sal-lum, l-imgħax se jiġi kalkolat fuq l-ammont ta' €4,453.93 bl-istess rata, li jġib €210.86. B'kollox għalhekk €16,511.83, wara li jitnaqqas l-ammont imħallas akkont tal-imgħax.
39. Għal dawn ir-raġunijiet il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi din il-kawża billi:

---

⁴⁴ A folio 258.

- (i) tilqa' l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenuti u teħles mit-talbiet tal-atturi lill-konvenut Wallace Falzon;
- (ii) tiċhad l-eċċezzjonijiet tas-soċjetà konvenuta;
- (iii) tilqa' l-ewwel tliet talbiet tal-atturi limitatament fil-konfront tas-soċjetà konvenuta;
- (iv) tilqa' r-raba' talba u għalhekk tiddikjara u tiddeċiedi illi b'konsegwenza tal-aġir tas-soċjetà konvenuta, l-atturi tilfu s-somma ta' sebgħa u għoxrin elf tmien mija u tmienja u għoxrin Ewro (€27,828) għal liema telf hi unikament responsabbli s-soċjetà konvenuta b'konsegwenza tan-negliġenza, inadempjenza fl-obbligi tagħha u nuqqas ta' osservanza tal-liġi da parti tagħha;
- (v) tilqa' l-ħames talba u għalhekk tikkundanna lis-soċjetà konvenuta tħallas lill-atturi s-somma ta' erbat elef erba' mija tlieta u ħamsin Ewro u tlieta u disgħin ċenteżmu (€4,453.93) rappreżentanti l-bilanċ rimanenti mill-ammont trasferit lis-soċjetà konvenuta sabiex jiġi investit fl-istrumenti finanzjarji mertu tal-kawża;
- (vi) tilqa' s-sitt talba u tiddikjara u tiddeċiedi li s-soċjetà konvenuta kkawżat danni lill-atturi b'konsegwenza tan-negliġenza, inadempjenza fl-obbligi tagħha u nuqqas ta' osservanza tal-liġi da parti tagħha;
- (vii) tastjenti milli tieħu konjizzjoni tas-seba' talba billi hija assorbita fis-sitt talba;
- (viii) tilqa' t-tmien talba u tillikwida d-danni sofferti mill-atturi fis-somma ta' sittax-il elf ħames mija u ħdax-il Ewro u tlieta u tmenin ċenteżmu (€16,511.83);
- (ix) tilqa' d-disa' talba u tikkundanna lis-soċjetà konvenuta tħallas lill-atturi s-somma ta' erbat elef erba' mija tlieta u ħamsin Ewro u tlieta u disgħin ċenteżmu (€4,453.93), bl-imgħax legali dekorribbli mil-lum sal-jum tal-ħlas effettiv, kif ukoll is-somma ta' sittax-il elf ħames mija u ħdax-il Ewro u tmenin ċenteżmu (€16,511.83);

(x) tikkundanna lis-soċjeta konvenuta thallas l-ispejjeż kollha tal-kawża.

Onor. Mark Simiana, LL.D

Imħallef

Lydia Ellul

Deputat Registratur